

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ
БАЊА ЛУКА
Трг Републике Српске 1

Број: 15.04-96-144/21

Датум: 01.12.2021. године

Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске, рјешавајући по захтјеву за претходну процјену утицаја на животну средину носиоца пројекта „Хидроелектране Бистрица“ д.о.о. Фоча, Ул. Немањина 19, Фоча, за утврђивање обавезе спровођења процјене утицаја и прибављања студије утицаја на животну средину за пројекат изградње хидроелектране „Б-1“ на ријеци Бистрици, општина Фоча, инсталисане снаге 10,696 MW, а на основу члана 66. Закона о заштити животне средине („Службени гласник Републике Српске“, бр. 71/12,79/15 и 70/20), члана 2. Правилника о пројектима за које се спроводи процјена утицаја на животну средину и критеријумима за одлучивање о потреби спровођења и обиму процјене утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Српске“, број 124/12), члана 76. став 2. Закона о Републичкој управи („Службени гласник Републике Српске“, број 115/18) и члана 190. Закона о општем управном поступку („Службени гласник Републике Српске“ бр. 13/02, 87/07, 50/10 и 66/18), д о н о с и

Р Ј Е Ш Е Њ Е

1. Носилац пројекта „Хидроелектране Бистрица“ д.о.о. Фоча, дужан је покренути поступак процјене утицаја на животну средину и израдити студију утицаја на животну средину за пројекат изградње хидроелектране „Б-1“ на ријеци Бистрица, општина Фоча, инсталисане снаге 10,696 MW.
2. Носилац пројекта дужан је да овом Министарству достави студију утицаја на животну средину пројекта из тачке 1. овог рјешења, ради вођења даљег поступка процјене утицаја на животну средину, а након прибављања локацијских услова.
3. Студија утицаја на животну средину мора да буде урађена у складу са одредбама Упутства о садржају студије о процјени утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Српске“, број 108/13) и одредбама члана 68. ст. (2) и (3) Закона о заштити животне средине.
4. Студија утицаја на животну средину мора бити усклађена са мишљењем Министарства здравља и социјалне заштите, Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, Републичког завода за заштиту културно-историјског и природног наслеђа, те са мишљењем општине Фоча.
5. Студија утицаја на животну средину ХЕ „Б-1“ мора да садржи приказ могућих кумулативних утицаја са ХЕ „Б-2“ и Б-3“на елементе и факторе животне средине.
6. Носилац пројекта је обавезан да поднесе захтјев овлаштенем правном лицу за израду студије утицаја, за активности одређене локацијским условима и овим рјешењем.
7. Ово рјешење важи двије године од дана доношења.

8. Административна такса за издавање овог рјешења обрачуната је и уплаћена у износу од 50,00 КМ.

Образложење

Дана 17.09.2021. године, носилац пројекта „Хидроелектране Бистрица“ д.о.о. Фоча, обратио се Министарству за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске са захтјевом за претходну процјену о утицају на животну средину за пројекат изградње хидроелектране „Б-1“ на ријеци Бистрици, општина Фоча, инсталисане снаге 10,696 MW. Уз захтјев су достављени Подаци о предметном пројекту, израђени од стране носиоца пројекта, чији садржај је прописан чланом 64. Закона о заштити животне средине.

У достављеним Подацима уз захтјев за претходну процјену у поглављу „опис локације“ се наводи да је предметна локација постројења ХЕ Б-1 смјештена у кањону ријеке Бистрице, на њеној десној обали низводно од насеља Миљевина. Анализирана просторна цјелина је дефинисана позицијама преградног мјеста планиране електране на ријеци, позицијом прикључка са магистралног пута Сарајево-Фоча, дужином водотока одређеног котом успора и нивоом стогодишње воде на профилу преграде, дужином и трасом тунела од преграде до водостана, позицијом машинске зграде и приступним путевима за водостан и машинску зграду са магистралног пута Сарајево-Фоча. У обухват је узет у обзир магистрални пут од преграде до прикључка за машинску зграду и водостан и ријека Бистрица у преграде до машинске зграде и излаза у природно корито. У односу на трасу тунела узет је у обзир простор од 200 метара у односу на осовину тунела. Овако дефинисана анализирана просторна цјелина има обухват површине приближно 128 ha. Већински власник земљишта је ЈПШ „Шуме Републике Српске“ којим на овом подручју газдује ШГ „Маглић“ из Фоче. Земљиштем у друштвеној својини које припада парцели магистралног пута газдује ЈП „Путеви Републике Српске“. Јавним добром водним земљиштем и парцелом ријеке Бистрице газдује Дирекција за воде Републике Српске. Концепција техничког рјешења ХЕ Бистрица Б-1 је дефинисана преградном конструкцијом, гдје потом долази захват (улазна грађевина), тунел, водостан, цјевовод под притиском (подземним) од водостана до машинске зграде и онда преко одводне ваде (канал гдје се вода након турбине улијева у ријеку) директно у регулисано корито ријеке Бистрице. С обзиром да се на ријеци Бистрици планира извођење више хидроелектрана у низу које су локацијски и функционално повезане, приликом избора технологије предметне ХЕ се интегрално посматрају. На предметној траси доводног система ХЕ Б-1, од водостанске затварачнице могуће је пласирати цјевовод под притиском у двије варијанте: подземна варијанта, са шахтним и тунелским дијелом цјевовода и надземна варијанта (са краћим или дужим шахтно-тунелским дијелом испред машинске зграде).

У поглављу „опис пројекта“ наводи се да је преградна конструкција предметне ХЕ изабрана у складу са својим највишим пресеком (круна преграде) и линијом фундаирања, као и усвојеним техничким рјешењем преграде са уставама на преливним пољима преко којих се врши повремено испирање исталоженог наносног материјала као и евакуација стогодишњих вода. Изградњом преграде за захват ХЕ Б-1 са успорном котом на прегради 503,50 mnm за појаву стогодишње воде (изузетно успорном котом 505,40 mnm за случај хаварије на једној од предвиђене две уставе) не долази до поплаве површина у насељу Миљевина. Преко преливних отвора у прегради пројектован је мост ширине 6,0 m за приступ ауто дизалице, потребне за монтажу уставе и помоћног гредичног загата. За потребе монтаже и реконструкције устава на узводном и низводном дијелу су предвиђене нише за постављање гредичног загата, за изолацију преливног поља од проточних вода у ријеци које би се евакуирале кроз друго поље. За смјештај погонске опреме предвиђена је пројектом погонска кућица за обе погонске уставе на средишњем зиду (стубу) са димензијама у основи и висине 3,5 m. Конструкција преграде обликована је на бази статичких и хидрауличких анализа као и

прелиминарних концепцијских техничких рјешења за покретне уставе, имајући у виду морфолошке, инжињерско-геолошке, хидрогеолошке и геотехничке теренске услове.

У достављеним Подацима уз захтјев за претходну процјену утврђени су и описани могући утицаји предметног пројекта на животну средину у виду процјене могућих утицаја током изградње и утицаја током кориштења предметне ХЕ.

У завршном дијелу достављених Података описане су мјере за спречавање, смањење или уклањање штетних утицаја пројекта на животну средину, међу којима се истичу мјере у току изградње, те мјере у току експлоатације.

Прије покретања поступка претходне процјене утицаја, Министарство је, у складу са Декларацијом о заштити ријека у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“, број 17/21), упутило допис Министарству енергетике и рударства Републике Српске, у којем је тражено достављање мишљења о стању Уговора о концесији за изградњу предметне ХЕ на ријеци Бистрици.

Министарство енергетике и рударства Републике Српске је, дана 29.09.2021. године доставило сљедеће мишљење: „У складу са вашим захтјевом обавјештавамо вас да је Уговор о концесији за изградњу ХЕ „Б-1“, „Б-2“ и „Б-3“ на ријеци Бистрици потписан 2006. године и анексиран пет пута, а носилац концесије је привредно друштво „Хидроелектране Бистрица“ д.о.о. Фоча. Почетком 2019. године Зависно предузеће „ХЕ на Дрини“ а.д. Вишеград преузело је власничка права у концесионом предузећу „Хидроелектране Бистрица“ д.о.о. Фоча. У циљу изградње хидроелектрана, у децембру 2019. године „Хидроелектране Бистрица“ д.о.о. Фоча и компанија „China National Aero-Technology International Engineering Corporation (AVIC)“ закључили су Уговорни споразум о реализацији пројекта, те се спроводе све потребне активности.“

По прибављању мишљења Министарства енергетике и рударства Републике Српске, а у току разматрања и одлучивања о захтјеву Министарство је, у складу са чланом 65. Закона о заштити животне средине, доставило захтјев са документацијом на мишљење сљедећим органима: Министарству здравља и социјалне заштите, Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде, Републичком заводу за заштиту културно–историјског наслеђа, те општини Фоча.

Истовремено, о поднесеном захтјеву за претходну процјену утицаја Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске је, дана 01.10.2021. године, обавјестило јавност и заинтересовану јавност објављивањем информације и постављањем података о предметном пројекту на својој интернет страници. Заинтересована јавност могла је да изврши увид у садржину захтјева и достављене податке, те да достави своје мишљење у року од 15 дана од дана објављивања овог обавјештења.

У остављеном року мишљење на захтјев и документацију доставили су:

Одјељење за просторно уређење, стамбено-комуналне послове општине Фоча у свом мишљењу број: 06-36-1-142/21 од 11.10.2021. године наводи: „Након увида у захтјев за претходну процјену утицаја на животну средину сматрамо да је потребно придржавати се свих предложених мјера, технологија и других техника за спречавање и смањење емисије из постројења: мјере за заштиту квалитета ваздуха, мјере за заштиту воде и земљишта, мјере за смањење нивоа буке, мјере за заштиту флоре и фауне, заштиту културно-историјског и природног наслеђа, заштиту здравља људи и мјере које се предузимају у случају несрећа већих размјера. Студија утицаја на животну средину ће детаљније показати утицај изградње ове ХЕ на животну средину, за коју сматрамо да треба назначити и заједнички утицај све три ХЕ на животну средину. Што се тиче става о могућности реализације пројекта, овом органу је

позната чињеница да је за овај објекат од стране Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске издата грађевинска дозвола у току 2010. године чија је важност накнадно продужена, која чињеница иде у прилог томе да је пројекат већ у фази реализације.“

Републички завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа (одјељење надлежно за заштиту природе и одјељење надлежно за заштиту културно-историјског наслеђа) у свом мишљењу број: 07/1.20,30/625-779-1/21 од 11.10.2021. године наводи: „На основу прегледа документације коју сте нам доставили и документације Завода, утврђено је да се планирани објекти не налазе у простору планираном за заштиту. Претходна процјена утицаја на животну средину није разматрала утицај пројекта на строго заштићене и заштићене врсте дефинисане Уредбом о строго заштићеним и заштићеним врстама („Службени гласник Републике Српске“, број 65/20). Мишљења смо да пројекат може имати утицај на строго заштићене врсте дефинисане Уредбом. У складу са чланом 18. став (2) Закона о заштити природе („Службени гласник Републике Српске“, број 20/14) прописујемо услове заштите природе који подразумевају да се Студијом утицаја на животну средину уради нулто стање поменутих врста које подразумева утврђивање присуства строго заштићених врста, стање популације, типова станишта која настајују и њихове очуваности. У складу са чланом 9. Уредбе о строго заштићеним и заштићеним врстама потребно је прописати мјере заштите и очувања строго заштићених врста. Када је ријеч о културно-историјском наслеђу на предметном простору, Претходна процјена утицаја на животну средину наводи одређене средњевјековне локалитете у ширем обухвату, са констатацијом да они неће бити угрожени радовима, пошто ту није планирана изградња надземних структура. С тим у вези, Завод је мишљења да у Студији утицаја на животну средину треба да се јасније прикажу просторни подаци о наведеним локалитетима, с посебним акцентом на удаљеност од мјеста предметних радова.

Министарство здравља и социјалне заштите, односно ЈЗУ Институт за јавно здравство Републике Српске, у свом мишљењу број: 500-8536-1/21 од 18.10.2021. године наводи: „Увидом у достављену документацију види се да је у питању Претходна процјена о утицају на животну средину ХЕ „Б-1“ (инсталисане снаге 10,696 MW) на ријеци Бистрици, општина Фоча, носиоца пројекта Хидроелектране „Бистрица“, општина Фоча је дио великог пројекта три хидроелектране пројектоване на Бистрици (155,23 GWh), те се са јавно-здравственог аспекта може констатовати следеће:

- Најважнији фактор ризика су бука и аерозагађење због рада постројења на копању, истресању и транспорту камена. Хидроелектрана се прави на ненасељеном мјесту, али је потребно приказати макролокацијски удаљеност најближих домаћинстава и других објеката (Google mapa) векторски у метрима због минирања, док микролокацијски се одабрала варијанта 2 од потенцијалне 4 варијанте за извођење тунела и неких дијелова комплекса. Цурење уља из трансформатора камиона и постројења доводи до контаминације и деградације тла окружења, али све ово је On-site нокса. Послодавац је дужан обезбједити средства и мјере личне и колективне заштите против буке.
- Објекат је планиран Републичким планом а посједује и одобрење локалне заједнице која жели акумулацију због заштите од поплава и потенцијалног водоснабдјевања становништва. Акумулација има карактеристичну флору и фауну дна тако да ће се квалитет воде брзо промијенити уколико нема добар проток, већа површина огледала значи и већа испарења воде са површине, а могући су убрзани еутрофикациони процеси и раст алги и другог биља. Што се тиче градње пролаза за рибе биће због буке мало кориштен тако да се треба вршити сукцесивно порибљавање тока ријеке испред и иза предметног објекта.

- Предложене мјере за ублажавање и минимизацију ризика на мјесту настанка сасвим је довољно описао потребне активности које би требале дати резултате и за заштиту животне средине и јавно здравље. Неопходно је урадити елаборат за ванредне ситуације и елементарне непогоде или акциденте. Урадити процедуру поступања и именовати носиоце активности. Укључити и потенцијалне процесе обимне ерозије.
- За раднике на градилишту треба планирати за диспозицију санитарне воде трокоморну септичку јаму за аеробну и анаеробну путрефакцију органске материје.
- Израдити План управљања отпадом и његово привремено складиштење вршити у одговарајуће контејнере на законом прописаним начин уз примарну селекцију. За класификацију користити Правилник о категоризацији и класификацији отпада („Службени гласник Републике Српске“, бр. 19/15 и 79/18) и склопити уговоре са Комуналним предузећем, јер уз овакве објекте се обично налазе мјеста за задржавање грађана, рекреацију и шетњу или спортове на води.
- Потребно је извршити индикативна мјерења површинске воде ријеке Бистрице, буке, ваздуха и др. када буде почињала градња ХЕ, најбоље је бетонирати плато за сипање и манипулацију са нафтом и нафтим дериватима како не би дошло до контаминације земљишта, градилиште је неопходно оградити и ставити писане назнаке са забраном приступа незапосленим лицима.
- Рад радника на предметном објекту прилагодити климатским и температурним условима, а обезбједити здравствено безбједну воду из јавног водоснабјевања у довољним количинама (мин. 50 литара), послодавац је дужан обезбједити периодичне прегледе радника, не само у случају акцидента, у надлежним здравственим установама.“

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, односно ЈУ „Воде Српске“ у свом мишљењу број: 01/4-1-7268-1/21 од 19.10.2021. године наводи: „Након детаљног прегледа достављеног документа можемо констатовати да је предметни документ достављен у електронској форми са одвојеним прилозима у ПДФ формату. Приликом изградње преграда, односно брана на водотоцима могу се појавити утицаји на окружење у току изградње и у току експлоатације, а који могу бити повољни и неповољни. Са хидротехничког аспекта значајни су утицаји који настају на квалитет вода, пронос наноса и режим вода. Са аспекта квалитета вода приликом изградње бране-преграде и хидроелектране неопходно је водити рачуна о заштити квалитета воде од разних утицаја као што су замућење, уља, масти и друге нећистоће које могу доспјети у воду. Такође, приликом експлоатације у водоток могу доспјети разне материје као што су уља, масти и друге материје које могу неповољно утицати на квалитет воде, а успоравање воде и подизање нивоа на узводном дијелу водотока од бране може неповољно да утиче на квалитет воде због еутрофикационих процеса. Са аспекта проноса наноса изградња сваке преграде неповољно утиче на овај процес, те неминовно долази до исталожавања наноса узводно од преграде, односно до засипања дионице водотока на којој ће се створити успор усљед подизања нивоа воде у циљу стварања потребног пада на турбини. Због тога је потребно предузети мјере у циљу смањења уноса наноса у акумулацију и процеса засипања на узводној дионици као што је изградња антиерозионих преграда на притокама, а што није наведено у овом захтјеву. Са аспекта режима вода веома значајни утицаји на постојећи режим вода настаће на водотоку током изградње бране као и приликом експлоатације. Приликом изградње објекта потребно је обезбједити коридоре за пропуштање мјеродавних вода било кроз ријечно корито или опточне тунеле. У току експлоатације негативни утицаји на режим вода могу настати у периоду великих вода због ризика од поплава и у периоду маловођа усљед смањења протицаја који мора бити једнак или већи еколошки прихватљивом протоку. У предметном захтјеву је наведено да се у циљу обезбјеђивања еколошки прихватљивог протицаја кроз тијело бране гради цијев пречника 600 mm са регулационим затварачима на крају, што је неприхватљиво

рјешење са аспекта поузданости обезбјеђивања еколошки прихватљивог протицаја јер његово неадекватно и неправовремено отварање може низводно имати крајње негативан ефекат по постојеће врсте у водотоку што у комбинацији са такође непоузданим предвиђеним рибљим лифтом за пренос рибе на узводну дионицу од бране ствара високе ризике по одржавање врста на низводној дионици водотока. Предметним захтјевом за претходну процјену и документацијом, нису дата поуздана рјешења за обезбјеђивање еколошки прихватљивог протицаја у циљу очувања минималних еколошких услова на низводној дионици од бране, те је потребно наћи поузданија рјешења или додатно образложити поузданост постојећих.“

С обзиром да је ЈУ „Воде Српске“ у свом мишљењу тражила додатно образложење постојећих рјешења за обезбјеђивање еколошки прихватљивог протицаја у циљу очувања минималних еколошких услова на низводној дионици од бране, у Подацима достављеним уз захтјев за претходну процјену утицаја на животну средину, ово Министарство је дана 04.11.2021. године, затражило од носиоца пројекта да изврши допуну достављене документације, а иста је допуњена траженим подацима и достављена овом Министарству дана 19.11.2021. године.

С обзиром да се поред предметне ХЕ „Б-1“, на ријеци Бистрици планира и изградња друге двије хидроелектране ХЕ „Б-2 и „Б-3“, у поступку процјене утицаја на животну средину мора се процијенити и кумулативни утицај предметног пројекта на животну средину и поједине њене елементе, а резултати ове процјене морају бити саставни дио Техничког дијела студије утицаја на животну средину, у складу са тачком 2. подтачком 2.2. Упутства о садржају студије утицаја на животну средину.

За вријеме трајања јавног увида, Министарству за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске, су од стране Центра за животну средину, дана 07.10.2021. године достављени коментари и примједбе на захтјев за претходну процјену утицаја на животну средину за предметни пројекат у којима се тражи да се захтјев носиоца пројекта одбаци, или да се утврди обавеза израде адекватне студије утицаја на животну средину, која ће да буде предметом најшире консултације заинтересоване јавности, а прије издавања појединачних еколошких дозвола за свако предметно постројење.

Такође, за вријеме јавног увида, овом Министарству је достављен велики број примједби заинтересоване јавности (УГ „Бјелава“ из Фоче, УГ „Миљевина“ из Фоче, Спортско риболовно друштво „Младица“, Фоча), као и мјештана мјесних заједница у непосредном окружењу предметне ХЕ, које се углавном односе на могуће негативне ефекте ХЕ „Б-1“ на елементе животне средине предметне локације.

Цијенећи наводе достављених коментара и примједби Центра за животну средину, заинтересоване јавности и јавности, те мишљења других надлежних органа прибављена у спроведеном поступку, Податке уз захтјев за претходну процјену утицаја на животну средину, као и обавезу процјене кумулативних утицаја на животну средину предметног пројекта са другим пројектима на ријеци Бистрици, ово Министарство је према одредби чл. 64., 65. и 66. Закона о заштити животне средине и члана 2. Правилника о пројектима за које се спроводи процјена утицаја на животну средину и критеријумима за одлучивање о потреби спровођења и обиму процјене утицаја на животну средину, одлучило као у диспозитиву рјешења и упутило носиоца предметног пројекта на спровођење процјене утицаја на животну средину и израду студије утицаја на животну средину.

Студија утицаја на животну средину мора бити припремљена од стране овлаштеног правног лица за израду студије утицаја и иста мора бити у складу са Упутством о садржају студије утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Српске“, број 108/13). Поред

садржаја утврђеног напријед наведеним прописом, студија мора садржавати и посебан дио у којем се даје кратак преглед примљених мишљења заинтересованих органа у складу са чланом 65. Закона о заштити животне средине са образложењем да ли су и на који начин мишљења узета у обзир приликом израде студије.

У складу са чланом 66. став 1. тачка а) и став 4. Закона о заштити животне средине, рјешење којим се утврђује обавеза спровођења процјене утицаја пројекта и прибављање студије утицаја на животну средину важи двије године од дана његовог доношења.

У складу са Законом о административним таксама, а по тарифном броју 68. („Службени гласник Републике Српске“ бр. 100/11, 103/11 и 67/13) уз захтјев је приложен доказ да је уплаћен износ од 50,00 КМ за издавање рјешења о претходној процјени утицаја на животну средину.

ПОУКА О ПРАВНОМ СРЕДСТВУ:

Ово рјешење је коначно у управном поступку и против истог није дозвољена жалба. Против овог рјешења може се покренути управни спор код Окружног суда у Бања Луци, тужбом која се подноси у року од 30 дана од дана достављања рјешења.

Тужба се предаје у потребном броју примјерка таксирана са износом од 100,00 КМ судске таксе непосредно суду или му се шаље поштом препоручено.

Уз тужбу се доставља ово рјешење у оригиналу, овјереном препису или овјереној фотокопији.

Достављено:

1. Хидроелектране „Бистрица“ д.о.о. Фоча
2. Министарство здравља и социјалне заштите
3. Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде
4. Републички завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа
5. Одјељење за просторно уређење, стамбено-комуналне послове, општина Фоча
6. Центар за животну средину, Бања Лука
7. Евиденција
8. а/а

МИНИСТАР

Сребренка Голић